

Janke Wikholms Krönika

December 2015

Var det bättre förr?

Årets sista krönika ska ju titta både bakåt och framåt. Hur blev 2015 ur ett arbetsmiljöperspektiv? Vad kan vi förvänta oss av 2016? När arbetsmiljö diskuteras handlar det ofta om olyckor. Även om inte året är "klart" tycks det som att 2015 blir det år då dödsolyckorna i arbetslivet kraftigt minskat. En kursdeltagare frågade mig om jag trodde orsaken till nedgången var ett bättre arbetsmiljöarbete. Utbildning och sanktionsavgifter för de som inte följer ordningsreglerna skulle då äntligen ge resultat. Jag hoppas innerligt att det finns ett sådant samband. Då måste vi ju fortsätta på den inslagna vägen. Sedan kan konjunktur och tillfälligheter säkert också spela roll. Om några år vet vi mera säkert.

När det gäller de "mjuka" arbetsmiljöfrågorna blev 2015 kanske inte lika positivt. Många blev mycket besvikna över att högsta domstolen inte tog upp "Krokom-fallet". Två chefer var åtalade för att en socialsekreterare tog livet av sig 2010. De fälldes för arbetsmiljöbrott i tingsrätten men friades i hovrätten. När riksåklagaren ville att HD skulle pröva fallet gav man inte prövningstillstånd.

Men om 2015 blev ett avslag för arbetet med den psykosociala arbetsmiljön kanske 2016 innebär ett trendbrott, liknande den minskning vi haft beträffande arbetsolyckorna? För den sista mars ska den nya föreskriften "Organisatorisk och social arbetsmiljö" träda i kraft. Som vanligt satsas det stort. Arbetsmiljöverket informerar på många olika sätt och utbildningsföretagen (inklusive mitt eget) har börjat med seminarier och kurser. Hur den nya föreskriften kommer att påverka det konkreta arbetet ute på företagen återstår att se.

Samhällsdebatten i höst har mest handlat om alla som flyr till Sverige. Många flyr från krig och fattigdom i hopp om att hitta trygghet och ett bättre liv i Sverige.

Men lite i skymundan av denna debatt ökar nu sjukskrivningarna bland de som arbetar i Sverige. Försäkringskassan slår larm men politikerna hinner inte med. Debatten om orsaken kommer att ta fart igen. Är man sjuk på grund av arbetet eller har vi för generösa system som gör att man tillgriper sjukskrivning "i onödan"? Kan ett bättre arbetsmiljöarbete inklusive effektivare rehab vara lösningen?

Sammanfattningsvis har vi: färre olyckor, stora förväntningar på en ny föreskrift och ökade sjuktal. Hur ska vi parera detta kommande år? Vi måste fortsätta det enträgna arbetet för att se till att företagen sköter sig enligt de arbetsmiljöregler som finns. Det handlar om utbildning, systematiskt arbetsmiljöarbete och att Arbetsmiljöverket inte släpper på kontrollen. Den nya föreskriften för att utveckla den psykosociala arbetsmiljön är troligen mycket viktig för hur svenskt arbetsliv kommer att fungera i framtiden. Det arbetet måste både ha en kvantitativ och kvalitativ dimension. Det finns många i samhället som arbetar alldeles för mycket. Man har för långa dagar och för lite vila. Det är ett av problemen.

Men det stora problemet är nog kvalitativt. Många tycker inte att det är roligt att gå till jobbet. Man har ingen kontroll i sitt arbete. Man får ingen uppskattning för det man gör. Man kanske sitter framför en bildskärm i stort sett hela dagen och saknar möjlighet till påverkan. Det sociala utbytet består i ett fåtal fikaraster.

Som professor emeritus Lennart Levi säger: Om man har ett bra jobb "visslar man när man går till jobbet". Det visslas för lite i svenskt arbetsliv! Låt oss 2016 ändra på det!

*Arbetsmiljöhälsningar!
Janke Wikholm*

Skicka synpunkter på krönikan till info@jankewikholm.se
Läs flera krönikor på www.jankewikholm.se

JANKE
WIKHOLM